

SXEDIO.J82

24.3.1967: Ο ΡΑΟΥΦ ΝΤΕΝΚΤΑΣ ΔΗΛΩΝΕΙ ΟΤΙ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΕΠΑΝΕΛΘΕΙ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ ΚΑΙ ΟΤΙ ΤΟ ΜΟΝΟ ΠΟΥ ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ ΕΙΝΑΙ ΕΝΑ ΤΑΧΥΠΛΟΟ ΣΚΑΦΟΣ

Ο Ραούφ Ντενκτάς, ύστερα από την ομιλία που εκφώνησε στα Ηνωμένα Έθνη το **1964**, η κυβέρνηση της Κύπρου του απαγόρευσε την είσοδο ενώ ο υπουργός Εσωτερικών και Αμύνης Πολύκαρπος Γιωρκάτζης είχε δηλώσει ότι είχε στοιχεία εναντίον του με τα οποία θα μπορούσε να τον συλλάβει.

Ετσι ο Ραούφ Ντενκτάς εγκαταστάθηκε στην Αγκυρα αλλά από εκεί παρακολουθούσε κάθε εξέλιξη και αδημονούσε πότε θα του δινόταν η ευκαιρία να επανέλθει στο νησί.

Εθνικιστής όπως ήταν ο Ντενκτάς συμφωνούσε και με τις απόψεις του Αρλπασλάν Τουρκές, του τουρκοκύπριου στρατιωτικού και ηγέτη του Ρεπουβλικανικού Εθνικού Κόμματος και ηγέτη αργότερα των Γκρίζων Λύκων ο οποίος σε ομιλία του στα τέλη Δεκεμβρίου **1966** που πρόβαλλαν οι τουρκοκυπριακές εφημερίδες "Χαλκίν Σεσί" και "Μποζκούρτ" (Φιλελεύθερος **20.12.1966**) τόνιζε ότι η Κύπρος είναι ζωτικής σημασίας για την Τουρκία:

"Το Κυπριακό ζήτημα αποτελεί "αιμιάσσοσαν πληγήν εις το στήθος του τουρκικού Έθνους" και "άνκαι εθεωρήθη μέχρι τούδε ως ζήτημα επηρεάζον τη παρουσίαν **120.000** τούρκων εν Κύπρω, η νήσος είναι ζωτικής σημασίας διά την Τουρκίαν ανεξαρτήτως του εάν υπάρχουν τούρκοι εις αυτήν".

Πρόσθεσε ότι "όλα τα λιμάνια και οι ακτές της νήσου βρίσκονται στα χέρια των Ελλήνων και αυτό αποτελεί πηγή συνεχούς κινδύνου για την Τουρκία γιατί "Ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα θα αποκλείσει τις περιοχές της Αιτάλειας, της Μερσίνας και της Αλεξανδρέτιας".

Αυτές τις μέρες ο Ραούφ Ντενκτάς άρχισε να δημοσιεύει σειρά άρθρων στην εφημερίδα της

Τουρκίας "Μιλλιέτ" με τίτλο " Ο Ντενκτάς αποκαλύπτει" αναφερόταν στο νέο πρωθυπουργό της Τουρκίας Ισμέτ Ινονού ο οποίος στα **1959** κατά την υπογραφή των συμφωνιών βρισκόταν στην αντιπολίτευση και ο οποίος είχε τηρήσει αρνητική στάση έναντι των συμφωνιών Ζυρίχης και Λονδίνου.

Προστίθετο σε σχετικό ρεπορτάζ του "Φιλελεύθερου" στις **20** Δεκεμβρίου **1966** γύρω από τα άρθρα του Ντενκτάς:

" Ο κ. Ντενκτάς αναφέρεται περαιτέρω εις τας προσπάθειάς τας οποίας ούτος και ο δρ Κουτσιούκ κατέβαλον ώστε τόσον η Κυβέρνησις όσον και η αντιπολίτευσις εν Τουρκία να ακολουθήσουν κοινήν εθνικήν γραμμήν επί του Κυπριακού.

Εις συνάντησιν του με τον κ. Ινονού (που ανέλαβε την εξουσία μετά την ανατροπή του πρωθυπουργού Μεντερές από πραξικόπημα) η οποία διηυθετήθη μέσω ενός φίλου του εις το Υπουργείον Εξωτερικών, παρά την αντίδρασιν των Μεντερές και Ζορλού, ο Ντενκτάς ανέφερεν εις τον αρχηγόν της αντιπολιτεύσεως, τα λεχθέντα εις αυτούς εν σχέσει με τας συμφωνίας της Ζυρίχης, καθώς και τας δοθείσας υποσχέσεις. Ο Ντενκτάς ετόνισεν εις τον κ. Ινονού ότι αι επιθέσεις της αντιπολιτεύσεως εναντίον των συμφωνιών προκάλεσαν θλίψιν εις τους τούρκους και αγαλλίασιν εις τους ελληνοκύπριους. Ούτος εν τέλει ανέπτυξεν εις τον αρχηγόν της αντιπολιτεύσεως τας απόψεις του, όσον αφορά την υιοθέτησιν μιας κοινής εθνικής πολιτικής.

Συμφώνως προς τον Ντενκτάς ο Ισμέτ Ινονού είπε τα εξής: "Ο σκοπός των επικρίσεων της αντιπολιτεύσεως είναι να ενισχυθή η Κυβέρνησις και να προβή εις παραχωρήσεις. Ημείς δεν λέγομεν εις την Κυβέρνησιν να μη συμφωνήση. Αλλά την καθιστώμεν προσεκτικήν ώστε να επιτύχη καλύτεραν συμφωνίαν, Οι τουρκοκύπριοι ουδέποτε θα αφεθούν μόνοι".

Ομως η παραμονή του Ραούφ Ντενκτάς στην Αγκυρα μαζί με τα μέλη της οικογένειάς του καθώς οι τουρκοκύπριοι είχαν εξαναγκασθεί να ζουν σε

τσαντίρια προκαλούσαν πολλά σχόλια, ακόμα και πικρόχολα ότι ζούσε σε χλιδή στην Αγκυρα ενώ οι άλλοι ταλαιπωρούνταν.

Ετσι σε ένα άρθρο του στην "Αξιάμ" ανέφερε ότι "ευρισκόμενος στην Τουρκία δεν ζει σε ευημερία και ευτυχία".

Επεξηγώντας τους λόγους που τον ανάγκασαν, όπως ανέφερε να παραμένει εκτός Κύπρου αναφέρθη σε προσπάθειες που κατέβαλλε για να επανέλθει στην Κύπρο.

Ανέφερε ότι όταν η Κυπριακή κυβέρνηση του απαγόρευσε να επανέλθει στη νήσο, ο πρέσβυς της Τουρκίας τότε τον προέτρεψε να επιστρέψει παρά την απαγόρευση.

Ο ίδιος μάλιστα, πρόσθεσε, ζήτησε από τον πρωθυπουργό Ινονού να επανέλθει στη νήσο αλλά τότε είχε ληφθεί απόφαση για αποστολή ειρηνευτικής δύναμης στο νησί και ο Ινονού τον πληροφόρησε ότι θα προσπαθούσε να εξασφαλίσει την επάνοδο του μέσω της Ειρηνευτικής Δύναμης.

Όταν εγκαταστάθηκε η Ειρηνευτική Δύναμη στην Κύπρο, πρόσθεσε, προέβη σε σχετικά διαβήματα, αλλά η Κυπριακή Κυβέρνηση απέρριψε τις σχετικές παραστάσεις τόσο της ειρηνευτικής δύναμης, όσο και των Ηνωμένων Εθνών.

Ανκαι, πρόσθεσε, επέμεινε όπως σταλεί στην Κύπρο "με άλλη οδό και με άλλα μέσα" δεν του δόθηκε η δυνατότητα αυτή. Του λέχθηκε, ανέφερε ότι οι δραστηριότητες του στην Αγκυρα να βοηθούσαν την υπόθεση και ανατέθηκε σ' αυτόν το έργο της διεξαγωγής προπαγάνδας από μακρυά.

Σε σχετική ερώτηση ο Ντενκτάς είπε ότι βρισκόταν στην Αγκυρα ως αξιωματούχος της Τουρκικής Κοινοτικής Συνέλευσης, ότι δεν ξέχασε ούτε παραμέλησε έστω και για μια στιγμή το καθήκον του αυτό.

Σε εκείνους οι οποίοι νομίζουν ότι ζω σε ευημερία και ευτυχία. Εύχομαι όπως η ίδια τύχη να κτυπήσει και τη δική τους θύρα. Μόνο εκείνοι οι

οποίοι έζησαν τη δοκιμασία αυτή μπορούν να αντιληφθούν την αγωνία την οποία αισθάνομαι ευρισκόμενος μακριά από την υπθεση της κοινότητας και του αγώνος, ανέφερε ο Ντενκτάς.

Με τον Ντενκτάς στην Αγκυρα και τον Κουτσιούκ στην Κύπρο, ένα άνθρωπο που του άρεσε πολύ το ποτό και που δεν ήταν ισχυρός ως ηγέτης ήταν φυσικό να αρχίσουν να δημιουργούνται παρεξηγήσεις μεταξύ των οπαδών του Κουτσιούκ και του Ντενκτάς.

Ο Γλαύκος Κληρίδης που γνώρισε πολύ καλά τον Κουτσιούκ ανέφερε στον Νιαζί Κιζίλγιουρεκ (Γλαύκος Κληρίδης, πορεία μιας χώρας, Αθήνα 2006) ανέφερε ότι ο Κουτσιούκ "ήταν ένας καλός άνθρωπος όμως έπινε από το πρωί ως το βράδυ, κάπνιζε και δεν σταματούσε το τσιγάρο, αλλά δεν είχε ούτε το παράστημα να ηγηθεί της κοινότητας".

Η κρίση στις σχέσεις των δύο ανδρών ξέσπασε στις αρχές Μαρτίου 1967.

Προσπάθεια γεφύρωσης των διαφορών κατέβαλε ο Γενικός Διευθυντής του τουρκικού υπουργείου Εξωτερικών Ζεκκί Γκιουνεράλπ, που ήλθε στην Κύπρο στις αρχές Μαρτίου 1967.

Ενώ ο Γκιουνεράλπ αναμενόταν στην Κύπρο η εφημερίδα του Κουτσιούκ "Χαλκίν Σεσί" χαρακτήριζε τον Ραούφ Ντενκτάς Νέρωνα (Φιλελεύθερος 7 Μαρτίου 1966):

"Συκοφαντίες, άδικες επιθέσεις, ψεύδη ή απειλές θανάτου δεν πρόκειται να τρομοκρατήσουν τους υπεύθυνους για τη διοίκηση, ούτε τέτοιες μέθοδοι θα εκτρέψουν αυτούς από την πορεία τους.

Ο φόβος εκείνων, οι οποίοι από τα παρασκήνια υποκινούν τέτοιες δραστηριότητες είναι ότι δυνατό να απολέσουν τις θέσεις τους και να στερηθούν των παράνομων κερδών τους.

Αλλά εκείνοι, οι οποίοι γνωρίζουν τα πάντα δεν θα τηρήσουν σιωπή, ούτε θα ανεχθούν πλέον την αδικία. Εάν τα στοιχεία, τα οποία υπεισήλθαν στις γραμμές εκείνων, οι οποίοι διεξάγουν τον πραγματικό αγώνα νομίζουν ότι ο λαός δεν γνωρίζει τις

σκευωρίες τους, απατώνται οικτρώς. Ας ελπίσουμε ότι μερικοί συκοφάντες και ψεύστες οι οποίοι θέτουν το χρήμα υπεράνω όλων, να φανούν περισσότερο λογικοί και δίκαιοι στις επικρίσεις τους. Αλλως θα αρθεί η αυλαία και θα απαλειφθεί η πραγματική τους ταυτότητα".

Στη συνέχεια η εφημερίδα αναφερόταν σε ψευδολόγο εκστρατεία που εξαπολύθηκε από ορισμένα στοιχεία εναντίον των εντίμων εκείνων προσώπων τα οποία κανένα άλλο σκοπό δεν έχουν παρά πως να εκτελέσουν το καθήκον τους.

Έχοντας εξ άλλου ως στόχο τον Ντενκτάς τον οποίο δεν δίσταζε να χαρακτηρίσει "Νέρωνα" πρόσθετε τα ακόλουθα:

"Εκείνοι που επιθυμούν να ικανοποιήσουν το μίσος τους με τη δημιουργία αναταρχής μεταξύ της κοινότητας είναι μνησικάκα πρόσωπα, τα οποία έχουν σκοπό να διατηρήσουν τις σημερινές τους θέσεις και "Νωερώνειες" εξουσίες. Ομως αγνοούν το γεγονός ότι κανένας δεν μπορεί να μεταβάλει την πορεία της ιστορίας. Η τουρκοκυπριακή κοινότητα έχει αφήσει στο παρελθόν τα χρόνια της υποδούλωσης της και είναι αδύνατο μερικά πρόσωπα να την υπαγάγουν υπό τον ζυγό τους ξανά. Επίσης είναι αδύνατο να εξαναγκασθούν σε σιωπή μέλη της κοινότητας τα οποία σκέπτονται ελεύθερα και τα οποία από πολλούς αγωνίζονται εναντίον της αδικίας".

Ο Γκιουνεράλπ ενημέρωσε κυρίως την τουρκοκυπριακή ηγεσία για την πορεία των ελλαδοτουρκικών συνομιλιών ενώ στην Αγκυρα ο Ντενκτάς σε μια χειρονομία καλής θέλησης ανέφερε στην εφημερίδα "Αξιάμ" ότι επιθυμούσε να επιστρέψει στην Κύπρο και ξεκαθάρισε ότι δεν ήταν στόχος του να καταλάβει τη θέση του δρος Κουτσιούκ.

Ενώ ο Γκιουνεράλπ συνέχιζε τις επαφές του στην Κύπρο μέλη της τοπυρκοκυπριακής κοινοτικής συνέλευσης και διαφόρων οργανώσεων συνήλθαν υπό την προεδρία του δρος Κιαζίμ και σε ανακοίνωση τους απηύθυναν έκκληση προς την Τουρκοκυπριακή Κοινοτική Συνέλευση όπως προβεί σε παραστάσεις στην

αντίστοιχη της Τουρκίας ώστε ο Ραούφ Ντενκτάς επανέλθει στην Κύπρο.

Ο ίδιος μάλιστα ο Γκιουνεράλπ απαντώντας σε ερωτήσεις δημοσιογράφων κατά την επιστροφή του στην Αγκυρα ανέφερε ότι "όλοι συμφωνούν σε επιστροφή του Ραούφ Ντενκτάς στην Κύπρο και ότι με την άποψη αυτή συμφωνούσε ακόμα και ο Κουτσιούκ.

Ωστόσο, είπε, οι λόγοι της επιστροφής του Ραούφ Ντενκτάς "είναι πρόδηλοι".

Με την επιστροφή του στην Αγκυρα ο Γκιουνεράλπ δέχθηκε τον Ραούφ Ντενκτάς τον οποίο ενημέρωσε για τις επαφές του στη Λευκωσία (17.3.1967).

Το Μάρτη του 1967 ο Ραούφ Ντενκτάς είχε αρχίσει να ξεκαθαρίζει μέσα του ότι έπρεπε να επιστρέψει στην Κύπρο και ότι βρήκε μάλιστα και τον τρόπο: Ένα ταχύπλοο σκάφος.

Έτσι σε συνέντευξη στην εφημερίδα "Τζουμχουριέτ" την οποία αναδημοσίευσε η τουρκοκυπριακή "Ακίν" και από αυτήν "ο Φιλελεύθερος" Λευκωσίας (24.3.1967) ο Ντενκτάς είπε ότι θα προσπαθούσε να εισέλθει στη νήσο με το δικό του τρόπο.

Μπορώ να εισέλθω κατά τέτοιο τρόπο στην Κύπρο ώστε να κάμω τα όπλα να κροταλίσουν" είπε προσθέτοντας:

"Για τον σκοπό αυτό δεν χρειάζεται παρά μόνο μια ταχύπλοος λέμβος".

Ο Ντενκτάς μίλησε ακόμα και για τον Κουτσιούκ και ανέφερε ότι όσα γράφονται για διαφορές, μεταξύ τους είναι εντελώς αβάσιμα.

Ανέφερε ακόμα ότι ο Κουτσιούκ είχε απευθυνθεί προς τον Ου Θαντ για να προβούν τα Ηνωμένα Έθνη σε διευθετήσεις για την επάνοδο του.

Εάν αποτύχει η έκκληση του προς Κουτσιούκ προς τον Γ.Γ. του ΟΗΕ δεν τότε θα αποταθώ προσωπικά εγώ σ' αυτόν και αν δεν υπάρξει αποτέλεσμα τότε θα φροντίσω να εισέλθω στο νησί με οποιονδήποτε τρόπο και για τον σκοπό αυτό δεν χρειάζεται παρά μόνο μια ταχύπλοος λέμβος".

Οι απόψεις των δυο τουρκοκύπριων ηγετών

παρουσιάζονταν να είναι διαφορετικές. Ο Κουτσιούκ ήθελε ή παρουσιαζόταν να θέλει ειρηνική λύση ενώ ο Ντενκτάς δεν ανέμενε τίποτε από τη διπλωματία παρά μόνο από τη δράση των τουρκοκυπρίων και της επίσημης Τουρκίας.

Στις **16 Μαΐου 1967** δημοσιεύονταν δηλώσεις του δρος Κουτσιούκ σε ξένους δημοσιογράφους στις οποίες εξέφρασε την ελπίδα ότι η στρατιωτική Κυβέρνηση της Ελλάδας "θα δράσει υπεύθυνα και θα αντιληφθεί ότι το συμφέρον της χώρας είναι η διατήρηση φιλικών σχέσεων με την Τουρκία" και παρατήρησε ότι "η πολιτική των προηγούμενων ελληνικών Κυβερνήσεων προκάλεσε κίνδυνο για τη διεθνή ειρήνη και εξασθένησε την ανατολική πτέρυγα του ΝΑΤΟ.

Στη συνέχεια επανέλαβε ότι το πρώτο βήμα είναι η εγκατέλειψη της ιδέας της ένωσης και τότε μόνο, όπως είπε, είναι δυνατό να εξευρεθεί λύση με βάση το Ομοσπονδιακό σύστημα.

Τέλος προειδοποίησε ότι "εάν δεν επιτευχθεί μόνιμη λύση, λόγω της αδιαλλαξίας των Ελλήνων, τότε θα δημιουργηθεί άμεσος κίνδυνος αιματοχυσίας.

Την ίδια μέρα δημοσιεύονταν επίσης δηλώσεις του Ραούφ Ντενκτάς στις οποίες ανέφερε ότι οι τούρκοι έχουν το δίκαιο με το μέρος τους και η εκπλήρωση των αιτημάτων τους είναι εγγυημένη από την τουρκική Κυβέρνηση.

Ο Ντενκτάς αναφέρθηκε ακόμα στον αποκλεισμό λύσης με τη διπλωματική οδό και εξήρε τον αγώνα των τουρκοκυπρίων τους οποίους κάλεσε να συνεχίσουν "τη γενναία αντίδασή τους".

Πιο πολεμοχαρείς ήταν οι δηλώσεις του Ραούφ Ντενκτάς που δημοσιεύθηκαν στα μέσα Ιουλίου στην εφημερίδα "Ακίν" (Φιλελεύθερος **14.7.1967**) είπε ότι είναι καλή η διπλωματία αλλά θα πρέπει να σταλεί στρατός στην Κύπρο για να μπορέσουν οι τουρκοκύπριοι να εξασφαλίσουν τα δικαιώματά τους:

"Ο αγώνας των τουρκοκυπρίων είναι αγώνας ελευθερίας. Αυτοί αγωνίζονται και υφίστανται μεγάλες θυσίες για να εμποδίσουν την υφαρπαγή των

ιστορικών τους δικαιωμάτων και για να μη υποδουλωθούν. Εάν αυτός η τουρκική κοινότητα τύχει επαρκούς υποστήριξης θα νικήσει, όμως οι διπλωματικές επαφές δεν αρκούν προς τούτο.

Παράλληλα προς τις διπλωματικές δραστηριότητες, χρειάζεται και υποστήριξη στον πρακτικόν τομέα, για να κερδίσουμε την υπόθεση μας. Οι διπλωματικές δραστηριότητες δυνατόν να μας ανοίξουν αυτή ή εκείνη τη πόρτα, αλλά σε μας εναπόκειται να εισέλθουμε στην πόρτα αυτή και να λάβουμε τα δικαιώματά μας. Κανένας δεν πρόκειται να εξασφαλίσει τα δικαιώματά για λογαριασμό μας."

Ο Ντενκτάς κλήθηκε να σχολιάσει πληροφορίες ξένων εφημερίδων ότι υπάρχει ντε φάκτο διχοτόμηση στην Κύπρο και απάντησε:

" Το ότι τα κυριώτερα εμπόδια στις προσπάθειες των ελληνοκυπρίων για την πραγματοποίηση της ένωσης καθώς και στην επέκταση του ελληνοκυπριακού ελέγχου σε ολόκληρη τη νήσο είναι η ύπαρξη τουρκικών περιοχών και το γεγονός ότι ο τουρκικός λαός ίσταται στα πόδια του. Αλλά είναι αυταπάτη να πιστέψουμε ότι υπάρχει ντε φάκτο διχοτόμηση και ότι τούτο είναι ικανοποιητικό. Οι τουρκικές περιοχές παλιορκοούνται από τις ελληνικές και τις ελληνοκυπριακές δυνάμεις. Οι τούρκοι δεν έχουν λιμάνια για έξοδο προς τη θάλασσα, δεν υπάρχει σύγκριση μεταξύ των δυνάμεων της τουρκικής κοινότητας, αφ' ενός και των ελληνοκυπριακών και ελλαδικών δυνάμεων αφ' ετέρου.

Η Τουρκία εκπληρώνουσα τις υποχρεώσεις της από τις συμβάσεις, πρέπει να αποστείλει αριθμόν στρατευμάτων, ίσον προς εκείνον των ελλαδικών για να επιτευχθεί ισοζύγιο, δύναμης και να δημιουργηθούν οι δυνατότητες διεξαγωγής διαπραγματεύσεων προς επίλυση του προβλήματος επι ίσοις όροις. Οι ελληνοκύπριοι γνωρίζουν τούτο καλά και αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο προσπαθούν με το πρόσχημα των προτάσεων ομαλοποίησης να στερήσουν την τουρκική πλευρά από όλες τις δυνατότητες και να κυριαρχήσουν σε ολόκληρη την

Κύπρο".

Στις **2** Σεπτεμβρίου η τουρκοκυπριακή εφημερίδα "Ζαφέρ" εκφράζοντας θέσεις τουρκοκυπριακών κύκλων επέκρινε τον Κουτσιοούκ και ζητούσε επιστροφή του Ντενκτάς.

Η εφημερίδα αφού αναφερόταν σε διαδηλώσεις στην Τουρκία εναντίον της ένωσης κατέληγε:

"Η επάνοδος του κ. Ρ. Ντενκτάς στη νήσο θα ήταν πολύ χρήσιμη ενόψει της κατάστασης που επικρατεί".

Στις **3** Οκτωβρίου ο Ραούφ Ντενκτάς ηγήθηκε ουσιαστικά τετραμελούς αντιπροσωπείας η οποία είχε συνάντηση με τον πρωθυπουργό της Τουρκίας Σουλεϊμάν Ντεμιρέλ.

Τα άλλα μέλη της αντιπροσωπείας ήταν ο καθηγητής οι Ντερβίς Μανιζατέ, Μουντερίσογλου και Πιγίκιογλου.

Τίποτε δεν ανακοινώθηκε από τη συνάντηση.

Αυτή ήταν και η τελευταία φορά που γινόταν αναφορά στις επαφές του Ραούφ Ντενκτάς στην Τουρκία. Γιατί σε λίγες μέρες θα έμπαινε σε ένα μικρό σκάφος, όπως είχε προαναγγείλει και έφθανε μυστικά στην Κύπρο δημιουργώντας πραγματικά αναστάτωση στο νησί.